

LOYIHAGA ASOSLANGAN TA'LIM KONSTRUKTIV YONDASHUV SHAKLI SIFATIDA

Aralova Matluba Qodir qizi,

*O'zbekiston-Finlandiya pedagogika instituti magistranti
ilmiy rahbar: dotsent Ra'no Toshniyozova*

Annotatsiya. Mazkur maqolada loyihalarga asoslangan ta'lim (LAT)ning nazariy asoslari, o'qitish jarayonidagi roli va samaradorligi tahlil qilinib, uning o'quvchilarning ijodiy va tanqidiy fikrlashini rivojlantirishdagi ahamiyati ko'rib chiqiladi. Tadqiqot natijalari LAT usulining bilimlarni chuqur o'zlashtirishga yordam berishi va o'rganilgan narsalarni amaliyot bilan bog'lash imkoniyatini yaratishdagi samaradorligini ko'rsatadi.

Kalit so'zlar: loyihaga asoslangan ta'lim, konstruktiv yondashuv, mustaqil o'rganish, amaliy faoliyat, tanqidiy tafakkur, ijodiy fikrlash, ta'lim metodikasi.

PROJE TABANLI ÖĞRENME, YAPILANDIRMACI BİR YAKLAŞIM OLARAK

Aralova Matluba Kadir kizi,

*Özbek-Finlandiya pedagoji enstitüsü'nde yüksek lisans öğrencisi
bilimsel danışman: doçent Ra'no Toşniyozova*

Özet: Bu makalede, proje tabanlı öğrenmenin (PBL) teorik temelleri, öğretim sürecindeki rolü ve etkinliği analiz edilerek, öğrencilerin yaratıcı ve eleştirel düşünme becerilerinin geliştirilmesindeki önemi ele alınmaktadır. Araştırma bulguları, PBL yönteminin bilgilerin derinlemesine kavranmasına yardımcı olduğunu ve öğrenilen bilgilerin pratikle bağlantı kurulmasına olanak tanıdığını göstermektedir.

Anahtar kelimeler: proje tabanlı öğrenme, yapıcı yaklaşım, bağımsız öğrenme, pratik faaliyet, eleştirel düşünme, yaratıcı düşünme, öğretim yöntemleri.

ОБУЧЕНИЕ, ОСНОВАННОЕ НА ПРОЕКТЕ, КАК ФОРМА КОНСТРУКТИВНОГО ПОДХОДА

Аралова Матлуба Кодир кызы,

*магистрантка Узбекско-Финского педагогического института
научный руководитель: доцент Раъно Тошниёзова*

Аннотация. В данной статье анализируются теоретические основы проектного обучения (ПО), его роль в образовательном процессе и эффективность, а также рассматривается его значимость для развития творческого и критического мышления у обучающихся. Результаты исследования показывают, что метод ПО способствует глубокому усвоению знаний и создает возможности для связи изучаемого материала с практической деятельностью.

Ключевые слова. Проектное обучение, конструктивный подход, самостоятельное обучение, практическая деятельность, критическое мышление, творческое мышление, методика обучения.

PROJECT-BASED LEARNING AS A CONSTRUCTIVIST APPROACH

Aralova Matluba Kadir kizi,

*master's student of the Uzbek-Finnish pedagogical institute
academic supervisor: associate professor Ra'no Toshniyozova*

Abstract. *This article analyzes the theoretical foundations, role, and effectiveness of project-based learning (PBL) in the educational process, highlighting its importance in developing students' creative and critical thinking. The research findings demonstrate that the PBL approach helps students deeply internalize knowledge and creates opportunities to connect theoretical learning with practical application.*

Keywords. *Project-based learning, constructive approach, independent learning, practical activity, critical thinking, creative thinking, teaching methodology.*

Zamonaviy ta'lim jarayonida o'quvchilarning mustaqil fikrlashi, tanqidiy tahlil qilish qobiliyati va ijodiy yondashuvi muhim ahamiyat kasb etmoqda. An'anaviy o'qitish metodlarining o'quvchilarda faqat nazariy bilimlarni shakllantirishi va amaliy qo'llash imkoniyatlarini cheklab qo'yishi natijasida yangi, innovatsion ta'lim yondashuvlariga ehtiyoj ortib bormoqda. Shu nuqtayi nazardan, **loyihaga asoslangan ta'lim (Project-Based Learning – PBL)** zamonaviy ta'limning muhim metodlaridan biri sifatida qaralmoqda.

Loyihaviy ta'lim konstruktivizm nazariyasiga asoslanib, o'quvchilarni faol o'rganish jarayoniga jalb qiladi va ularning bilimlarni real muammolarni hal qilish orqali o'zlashtirishiga imkon yaratadi. Ushbu yondashuv J.Piaget, L.Vygotskiy va J.Dewey kabi mashhur pedagoglarning g'oyalariga asoslangan bo'lib, o'quvchilarning amaliy faoliyat va eksperiment orqali o'rganishini qo'llab-quvvatlaydi.

Mazkur maqolada loyihaga asoslangan ta'limning nazariy asoslari, uning ta'lim jarayonidagi o'rni, o'quvchilarning fikrlash va muammolarni hal qilish ko'nikmalariga ta'siri, shuningdek, PBL metodikasining afzalliklari va ta'limdagi samaradorligi tahlil qilinadi. Shu bilan birga, loyihaviy ta'limning amaliy joriy etilishi va uning natijalari muhokama qilinadi.

Tadqiqotning asosiy maqsadi – loyihaga asoslangan ta'limni konstruktiv yondashuv sifatida tahlil qilish va uning boshlang'ich ta'lim jarayonidagi samaradorligini aniqlashdan iborat.

O'qitishning bu turi, avvalambor, talaba o'rgangan narsalarini boshqaradigan va motivatsiya butun jarayon davomida pasayib ketmasligiga asoslangan. Ushbu holat talabani mavzuni o'rganish uchun g'ayratli izlanuvchi, yangi bilimlarni o'rganuvchiga aylantiradi.

O'qituvchilar va professor-o'qituvchilar o'quv dasturlarida, shuningdek, qonun bilan belgilangan minimal tarkibga rioya qilishlari shart, ammo mavzularni tanlashda biroz erkinlik mavjud. Loyiha asosida o'qitish uchun mavzuni o'qituvchi, boshqalarni talabalar tanlashi mumkin, boshqa hollarda esa mutaxassislar va talabalar o'rtasida birgalikdagi qaror bo'lishi mumkin. Ammo talabalar - guruh-sinf talablari va qiziqishlari doimo hurmat qilinishi kerak. Bundan tashqari, tanlangan mavzu talabalarni rag'batlantirishi, ularni qiziqitirishi va har doim ta'lim maqsadiga ega ekanligini hisobga olish kerak.

Quyida darsda loyihaviy ta'limni rivojlantirishda e'tiborga olinishi kerak bo'lgan ba'zi muhim jihatlar keltirilgan:

1. mavzuni tanlash;
2. yakuniy maqsadni belgilash;
3. faoliyat;
4. guruhlar yoki jamoalarni shakllantirish;
5. rejalashtirish va baholash.

Belgilangan maqsadlarga erishishni kafolatlash uchun turli xil tadbirlarni tashkil etish kerak bo'ladi. Ishlab chiqiladigan vakolatlar va mashg'ulotlar shakli ham hisobga olinishi kerak: rasmlar, kartochkalar, kompaniya, o'yin, tergov, model, video, uni tushuntirish uchun quvvat nuqtasi ... faoliyat turi amalga oshirilishi mumkin. Bu ko'proq ideal bitta faoliyatni tanlash emas, balki amalga oshiriladigan va shu bilan turli xil belgilangan maqsadlarga erishish uchun ulardan bir nechtasini tanlashdir.

Loyihalash asosida o'qitishda raqobatbardoshlik nolga teng bo'lishi kerak. Maqsadlardan biri - hamkorlik va ijtimoiy ko'nikmalar ustida ishlash. Shuning uchun guruhlar uch yoki to'rtta talaba o'rtasida tashkil etilishi va ular bir jinsli bo'lmagan guruhlar bo'lishi kerak. Shu tarzda

guruhning har bir a'zosi o'z rolini bajarishi mumkin va loyiha doirasida amalga oshiriladigan har bir ish uchun o'zlarini muhim va foydali his qiladilar. Agar talabalar rollarni qanday tashkil qilishni bilmasa, o'qituvchi ularga maslahat va rahbarlik qilishi kerak.

Loyiha tugagandan so'ng butun jarayonni baholash, nima yaxshi o'tganini, nima muvaffaqiyatsiz bo'lganini ko'rish juda muhimdir; talabalar o'zlarining ishlarini o'zlari baholay olishlari va shu yo'l bilan keyingi loyiha uchun ular o'z xatolaridan saboq olishlari va shu jihatlarni takomillashtirishlari mumkin, natijada natijani yaxshilash uchun biroz ko'proq jilo berishlari kerak bo'ladi.

Xulosa qilib aytadigan bo'lsak, talabalar loyihaga asoslangan ta'lim texnologiyasida loyiha bajarish orqali turli xil savol-javoblarni topish bilan birgalikda, bilim, ko'nikmaga ega bo'lib borishadi. Ko'plab mutaxassislar talabalar uchun muhimligini va akademik, shaxsiy va hissiy darajada erishilgan yaxshi natijalarni anglagani uchun loyiha asosida ta'lim barcha qatlamda izdoshlarini ko'paytirmoqda. Loyiha asosida o'qitish - bu yangi ta'lim yo'nalishi va biz uning samarali ekanligini inkor eta olmaymiz.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Agustina. L. Loyihaga asoslangan ta'lim . Jurnal.Linguistik Terapan. 2014. 31-oktabr.
2. Jalolov Jalol. Chet tili o'qitish metodikasi . – T.: O'qituvchi. 2012. 3-b
3. Олимов Ш.Ш., Ҳасанова З.Д. Педагогик технологияларни ўқув – тарбия жараёнига қўллаш. – Т.: “Fan va texnologiya”, 2014. – 184 бет.
4. Очилов М. Ўқитиш усули-педагогик технологиянинг асосий компоненти // «Халқ таълими», 1999, 6-сон .32-35 бетлар.
5. Фарберман Б.Л, Мусина Р.Т, Жумабоева Ф.А. Олий ўқув юртларида ўқитишнинг замонавий усуллари. – Т., 2002. –108 бет.